هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پڕۆتۆکۆلەکان

١٢٤

سالّی/ ٢٠٢١ – بەرگی سەدو بیست و چوار

چاپی یەکەم/ سالّی ٢٠٢٣

پێڕست

پڕۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٢) ی خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠٢١/١٢/٢١ ل ٥
پڕۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٣) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٢١/١٢/٢٢ ل ١٥٩

کردووە ملیارێك و حەوت سەدوو سێ ملیۆن دینار گەڕاوەتەوە بۆ حکومەت، یەعنی لە خەرجی مووچە کەم بۆتەوە ئێ باشە چۆن دەبێت خەرجی مووچە ئێستا زیادی کردووە، یەعنی چاکسازی بەو نەوعەیە خەرجی مووچە زیاد بکات... زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك عباس.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە، بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان، بابەت ڕاپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند کە ڕاسپاندنی بۆ کراوە لەلایەن لیژنەی کاروباری یاسایی، لیژنەی کاروباری یاسایی ڕۆژی سێشەمە ڕێکەوتی (٢٠٢١/١٢/٢١) کاتژمێر (١:٠٠) کۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا بەمەبەستی پێداچوونەوەو داڕشتنی یاسای دڵنیابوون لە دژنەبوونی دەقەکان لەگەڵ دەستووری یاسا کارپێکراوەکان بەپێی حوکمەکانی ماددەی (٨٥) بڕگەکانی یەکەم و سێیەم لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان تایبەت بەڕاپۆرتی لیژنەی ووزە و سامانە سروشتییەکان و پیشەسازی و بازرگانی بۆ خوێندنەوەی دووەم و سەبارەت بە پڕۆژە یاساکانی هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی کارەبا لە هەرێمی کوردستان- عێراق، ژمارە (٦) ساڵی (٢٠٢١) لیژنەی یاسایی ئەم داڕشتنەوەی خوارەوەی پێ پەسەندە، پڕۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای کارەبا لە هەرێمی کوردستان- عێراق، ژمارە (٦) ماددەی (١)خاڵی سێیەم لە بڕگەی دووەم لە ماددەی (٨) هەڵدەوەشێتەوەو بڕگەیەك بەزنجیرەی سێیەم بۆ ماددەکە زیاد دەکرێت بەمشێوەیە دەخوێنرێتەوە.

سێیەم: ئەرك و وەزیفەی پێکهاتەکانی وەزارەت بەپەیڕەوێك ڕێکدەخرێت کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك سەرکۆ.

بەڕێز سەرکۆ ازاد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی(٢):

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی(٣):

کار بە دەقی هیچ یاساو بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەو یاسایەدا ناکۆك بێت.

ماددەی(٤):

ئەم یاسایە لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستاندا جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن:

بەمەبەستی دەست نیشانکردنی لایەنی پەیوەندیدار بە دیاریکردنی ئەرك و وەزیفەی پێکهاتەکانی وەزارەتی کارەبا لە هەرێم ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان هەر بەڕێزێك لەگەڵ ئەوەیە ڕاپۆرتەکە بخرێتە گفتوگۆ بابفەرموێت دەست بەرزکاتەوە؟ هیچ جیاوازییەك نییە لە نێوان ڕاپۆرتەکەو ئەصڵی پرۆژەکە، بەڵێ پەسەندکرا، ناونیشان بخوێنەوە کاك بژار بەردەوامبن، زۆر سوپاس.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشان پرۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی کارەبا لە هەرێمی کوردستان-عێراق، ژمارە (٦)ی ساڵی (٢٠٢١)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان دەست بە گفتوگۆ دەکەین لەسەر پرۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای کارەبا لە هەرێمی کوردستان، بە خوێندنەوەی ناونیشان دەست پێدەکەین هەر بەڕێزێك قسەی هەیە لەسەر ئەو ناونیشانە بادەست بەرزکاتەوە بۆ قسەکردن کەس نییە، ماددەی (١) بخوێننەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (١) خاڵی سێیەم لە بڕگەی دووەم اە ماددەی (٨) هەڵدەوەشێتەوە، بڕگەیەك بە زنجیرەی سێیەم بۆ ماددەکە زیاد دەکرێت بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە.

سێیەم: ئەرك وەزیفەی پێکهاتەکانی وەزارەت بەپەیڕەوێك ڕێکدەخرێت کە لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددیە، بەڵێ کاك کاروان فەرموو.

بەڕێز کاروان عبدالرحمان عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ڕاستە لە لیژنەکەم، بەڵام نە واژووم کردووەو نە لەگەڵیشی بووم، بۆیە قسەدەکەم ئەگەر تەرکیزکەن لەگەڵم ئەمە ئاماژە بەوە دەکات کە ئەرکو وەزیفەی پێکهاتەکانی وەزارەت بە پەیڕەوێك ڕێکدەخرێت کە لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت، بەداخەوە ئەوەی کە دەیبینین خەریکە دەبێتە بە دیاردە هەموو یاساکانی هەرێمی کوردستان خەریکە بەتایبەتی وەزارەتەکان هەموار دەکرێنەوە بەجۆرێك کە دەسەڵاتەکە دەدرێتەوە بە ئەنجوومەنی وەزیران، یەعنی وەزارەتێك خۆی نەتوانێت پەیڕەوێك دەربکات، نەتوانێ ڕێنمایی بۆخۆی دەربکات بۆچی هەمان بێت، ئەصڵەن ئەم دەسەڵاتە دەسەڵاتی وەزارەتە خاسەتەن بۆ وەزارەتی کارەبا کێ لە وەزیری کارەباو ئەنجوومەنەکەی باشتر دەزانێت کە چی پێویستەو چۆن جێبەجێ بکرێت وچی پێویستە بۆ وەزارەتەکەی خۆیان، یەعنی ئەم بەمەرکەزی کردنەی حکومەت لەکاتێکدا کە مەبدەئێکی تەوافقی لەنێوان لایەنەکانی هەرێمی کوردستاندا هەیەو بە ماددەیەکی دیاریکراو لە

نووسـینەوەی کارنـامەی حکـومەتی هەرێمـی کوردسـتان لامەرکەزیـیە، مـن نـازانم ئەو هەمـوو تەعقیـدات و ئەو هەمـوو مەرکەزی بـوونە بـۆچی بەڕاسـتی، بـۆیە تکـادەکەم ئەم مـاددەیە وەکـو خۆی بمێنێتەوە وە بەهیچ شێوەیەك ئاماژە بەوە نەکرێت کە ئەنجـوومەنی وەزیـران نەك هەر بـۆ وەزارەتی کارەبا بۆ تەواوی وەزارەتەکان ئـێمە دەبێـت هەوڵـدەین دەسـەڵاتەکان شـۆڕکەینەوە بـۆ پارێزگاکـان، دەسـەڵاتەکان بـدەین بە ئیـدارەکان، نەك ئەوەی کەبێـین هەمـووی لە ئەنجـوومەنی وەزیـران کـۆبکەینەوە جـارێکیتر، بـۆیە مـن نە لەگەڵـیم بەڕاسـتی نە واژووشـم کـردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی(٢) بخوێننەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی(٢):

پێویسـتە ئەنجـوومەنی وەزیـران و لایەنە پەیوەندیـدارەکان حوکمەکـانی ئەم یاسـایە جێبەجـێ بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ سەرچنار خان قسەی هەیە لەسەر ماددەی پێش ئەوە، فەرموو.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی(١)

لە سێیەم نووسراوە ئەرکو وەزیفەی پێکهاتەکان، پێکهاتە هەیە یەعنـی وەزارەت پێکهـاتەی هەیە یان بەشی هەیە...

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەناو قانوونی وەزارەتا سەیرکە نووسراوە پێکهاتەکانی وەزارەت...

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

...ئەم یاسایە لە سـاڵی (٢٠٢١) دەرکـرا مەعنـای نیـیە دوای سـێ مانـگ دیسـان تەعـدیل بکـرێتەوە، ئەبێـت بە وردەکـاری یاسـا دەربکـرێ، بـۆ ئەوەی جـارێکیتر نەکەویـنە بەر ئەوەی کە پـێش ئەوەی یاسـاکە بکەوێـتە بـواری جێبەجـێ کـردنەوە تەحدیـدێکی بـۆ دانـرا، یەعنـی ئەمە بەڕاسـتی کەم وکورتی ئەبێت وردتر ئەمە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵی زۆر سوپاس، بەڕێزان با ئەمە وەکو تانە لەسەر پەرلەمانی کوردسـتان نەڕوات، پێکهاتەکـانی وەزارەت لەناو قانوونی هەمـوو وەزارەتەکانـدا بە نەص هـاتووە، بەڕێـوەبەرایەتییە گشـتییەکانە، وەکیل وەزیـرو نووسـینگەکانە بەو شـکڵە لەهەمـوو قانوونەکانـا کە لە هەرێمـی کوردسـتان هەیە قاعیدەیەکی تەقـریبەن عـامە مەبـدەئێکی عـام تەسـبیت بـووە کە تەحدیـد کردنـی صـەڵاحیەتی

بەڕێـوەبەرایەتییە گشـتییەکان لە جیـاتی ئەوەی بە ڕێنمـاییەك بێـت لەنـاو خـودی وەزارەتـا بە پەیڕەوێکە، لە قانوونی وەزارەتی کارەبا خۆی بە پەیڕەو هاتبوو لەپەرلەمان ویستمان بە پەیـڕەو بـڕوات، بەڕێـز وەزیـرەی کارەبـا هـات لەگەڵ لیـژنە موختەصـەکان دانیشـت کردیـان بەڕێنمـایی نەدەبوو پەرلەمان قبووڵی کات نەدەبوو ئێمە قبـووڵی کەیـن لە ڕاستیا ئەوە هـیچ عەیبێـك نیـیە لەناو قانوونەکەیا دابێت وە ئەیبێت ڕاستی کەیـنەوە، بـۆ ئەوەی یاسـای کارەبـا وەزارەتـی کارەبـا بچێتە بواری جێبەجێ کردن، فەرمـوون مـاددەی (٢) خـوێنرایەوە کـێ قسـەی هەیە، مـاددەی (٣) بخوێننەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٣):

کـار بەدەقـی هـیچ یاسـاو بڕیارێـك ناکرێـت کە لەگەڵ حوکمەکـانی ئەم یاسـایە نـاکۆك بێـت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی (٣) کێ قسەی هەیە، کاك سەروان فەرموو.

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پرسیارم دیسان لەلیژنەی موختەص هەیە ئەو هەموارو دەقـی ماددەکـان هەمـوار بکـرێنەوە، دیسان هەر لەلای خودی وەزارەتەوە هاتووە یان ئەوە پێشنیاری لیژنە و ئەندامانە؟

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

پرۆژە یاسایە پرۆژە یاسـای حکـومەتە، ئـاخر بەس وانیـیە ئـێمە دوێنـێ بەڕێـز کـاك سـروان ئـێمە دوێنێ پێشنیازە یاسایەکمان کـرد کە ئـی هـی ئەنـدامانی پەرلەمـان بـوو، ڕاپـۆرتی ئەو پێشـنیازە یاسـایانە ئامـادە بـکەن کە لەلایەن ئەنـدامانی پەرلەمـانەوە پێشکەشـی سـەرۆکایەتی پەرلەمـان کراوە، تا منیش بیدەم بە لیژنەی یاسایی بۆ ڕەخساندن بۆ ئەوەی بیخەینە بەرنامەی کـار زیـاتر لە پانزە پێشنیازە یاسا ئێستا لای لیژنەکانی پەرلەمانی کوردستانە کە بـریتین لە ئەنـدامانی بەڕێـزی پەرلەمـانی کوردسـتان حـازریکەن بیـدە بە لیـژنەی یاسـایی بـۆ ئەوەی ڕەخسـاندنی بـۆ بکـات دەیخەمە بەرنامەی کار، بەس چیبکەم من یەعنی کە حازر نەبێت بەردەوام بـن بەڕێـزان مـاددەی (٤) بخوێننەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی(٤): ئەم یاسایە لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامە ی(وەقایعی کوردستان)جێبەجـێ دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی (٤) بەڕێزان کێ قسەی هەیە، ماددەی (٥) بخوێننەوە.

بەڕێز جلال محمد امين:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچوواندن: بەمەبەستی دەست نیشانكردنی لایەنی پەیوەندیدار بە دیاریكردنی ئەركو وەزیفەی پێكهاتەكانی وەزارەتی كارەبا لە هەرێم ئەم یاسایە دەرچووێندرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان كێ قسەی هەیە، فەرموو كاك كاروان.

بەڕێز كاروان عبدالرحمان عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەداخەوە دەزانم هیچ شتێك ناگۆڕێت ئەگەر بیشیلێم، بەڵام بەرپرسیارەتییەكی قانوونی و ئیداری و ئەركی پەرلەمانی خۆم دووبارە ڕوونەدەكەمەوە، دەستنیشان كردنی لایەنی پەیوەندیدار بۆ دیاریكردنی پێكهاتەو ئەرك و وەزیفەی وەزارەتی كارەبا یان هەر وەزارەتێكی تر، بەڕاستی ناكرێت لە دەسەڵاتی ئەنجوومەنی وەزیراندا بێت، یاخود بە پەیڕەوێك بدرێت بە ئەنجوومەنی وەزیران، من ئەمە دووبارە دەكەمەوە بۆ تاریخ و مێژوو دەیڵێم ئەم حكومەتە بەوشێوەو پێكهاتەی ئێستا ڕەنگە نەمێنێتەوە، چەند ساڵی داهاتوو ئەم قانوونەش بۆ ساڵێك و دوو ساڵ و دە ساڵ نییە، ئەمە قانوونە بۆ خەڵكی كوردستان و بۆ تەنزیم كردنی كارە ئیدارییەكانی حكومەتی هەرێمی كوردستانە، بۆیە بەڕاستی ناكرێت ئەو هەموو بوارە سێنترەڵە زەیشن و ئەو هەموو مەركەزی كردنەی حكومەتی هەرێمی كوردستان بەو شێوەیە، بۆیە تكادەكەم هەركاتێك خرایە دەنگدان ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمانی كوردستان دەنگ بەو یاسایە نەدەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی ناوخۆ ئەگەر وەزیر هاتووە، بەڕێزان پرۆژە یاسای چەك لە هەرێمی كوردستان ئەمڕۆ گفتوگۆی دووەمی ئەكەین وە پرۆژە یاسایەكی گرینگە، باس لە زۆر بواری پەیوەندیدار بە چەك ئەكات، بۆیە پێشنیار ئەكەم ڕەزامەندی بفەرموون لەسەر ئەوەی بەتەنها پەخش ڕاگرین بچێتە پرۆتۆكۆڵ، بەڵام بەتەنها پەخش ڕاگرین، هەر بەڕێزێكی لەگەڵە با دەست بەرزكاتەوە، بەڵێ سوپاس پەخش نابێت ئەتوانن ئێوە لێرەبن، بەڵام پەخش نابێت نهێنی نییە، بەس پەخش نابێت، فەرموون تەواو، عليكم السلام بەخێربێن. سەرەتا بەگەرمی بەخێر هاتنی بەڕێز وەزیری ناوخۆ وبەڕێز وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان ئەكەین بۆ پەرلەمانی كوردستان، وە ئەو بەڕێزانەی كە لەگەڵیان هاتوون، بەڕێزان دەست بەجێبەجێ كردنی خاڵی (دووەم) لە بڕگەی دووەمی بەرنامەی كار ئەكەین، كە بریتیە لە خوێندنەوەی دووەم بۆ پرۆژە یاسای چەك لە هەرێمی كوردستان- عێراق، بەڕێزان هەمووتان پرۆژە یاساكەتان لەلا بووە ڕاپۆرتەكەشتان لەلایە، ئێمە ئەبێت ڕاپۆرتەكە بخوێنینەوە بەتەواوی و پرۆژە یاساكەش بخوێنینەوە بەتەواوی دوای بڕیاربدەین یەكێكیان بكرێتە بنەما، بەڵام ئەگەر بەڕێزتان ڕەزامەندبن ڕاستەوخۆ ڕاپۆرتی هەردوو لیژنە بكرێتە بنەمای گفتوگۆ ئەوە ئەوكاتە ئێمە پێویستمان بەوە نابێت هەردوو پرۆژەكەی لەبەردەمتانە پرۆژەكەو ڕاپۆرتەكە بخوێنینەوە، لەبەر ئەوە ئەبێت ئەو بابەتە بخەینە